

ANIVERSAREA A DOUĂ SUTE DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA SOCIETĂȚII BIBLICE BRITANICE *

Diacon Ioan Caraza

Un teolog ortodox scria în anii 1940 (în rev. BOR), că prin distribuirea de Biblii de către Societatea Biblică Britanică, Sfânta Scriptură poate fi considerată cartea care cucerește cel mai mult inimile oamenilor de cele mai diverse orientări și confesiuni creștine sau necreștine, care sunt o mărturie pentru puterea de atracție a acestei cărți. Arhimandritul Iuliu Scriban scria în acest sens: „Dacă s-ar aduna toate mărturiile pe care le dă la lumină Societatea Biblică Britanică, s-ar putea alcătui volume întregi de mărturisiri în favoarea Sfintei Scripturi, toate de o mare frumusețe și pline de mângâiere. Ele nu sunt decât dovada puterii Sfintei Scripturi și îndemnul de a lucra pentru răspândirea ei în lume. Citind aceste mărturii, ți se umple sufletul de o deosebită mângâiere. Toate aceste experiențe legate de Sfânta Scriptură pot fi numite «peripețiile» Bibliei. Căci Biblia este cartea despre care se vorbește în modul cel mai felurit și cu care se petrec tot felul de întâmplări până în ziua de astăzi. Despre nici o carte nu se vorbește atât de mult și cu nici una nu se petrec atâtea lucruri, câte se petrec cu Biblia. În fiecare țară întâlnești alte povestiri, care dacă s-ar culege toate dintr-un an, ar ieși o carte întreagă cu povestiri dulci despre «peripețiile» Bibliei“.

În articolul său „*Biblia cuceritoare*“, arhimandritul Scriban se putea exprima cu entuziasm despre activitatea Societății Biblice Britanice, așa cum reiese din textul de mai sus, deoarece această activitate era unică în lume și cu foloase atât de mari. El se exprima în acest fel în preajma celui

* Comunicare susținută în cadrul Simpozionului Științific „*Biblia în Biserica Ortodoxă. Receptarea populară*“, organizat la Centrul Eparhial Galați, în ziua de 15 iunie 2004.

de-Al Doilea Război Mondial, dar este sigur faptul că în lume, răul putea fi cu mult mai mare, dacă nu era lucrarea lui Dumnezeu, încât și pentru răul care nu se întâmplă, creștinii aduc mulțumire lui Dumnezeu, ca și pentru toate semnele venirii Împărăției Sale pe pământ prin lucrarea Mântuitorului Hristos.

În anul 1948 a luat ființă „Uniunea Mondială a Societăților Biblice“, la care au aderat Societățile Biblice înființate până atunci, în primul rând, cele din America, Germania și Franța, care au recunoscut meritul de pionierat al Societății Biblice Britanice înființate în anul 1804. Înființarea acesteia a stat sub semnul nevoii de Biblii. Căci iluminismul din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea crease un vid în ceea ce privește răspândirea cuvântului lui Dumnezeu prin Sfintele Scripturi. Nevoia după cuvântul lui Dumnezeu s-a făcut simțită în acele vremuri de la credincioșii simpli, de jos. O tânără din Welsh/Anglia făcuse economii timp de 6 ani pentru a-și putea cumpăra o Biblie. Astfel, la vârsta de 16 ani, după ce și-a adunat banii necesari, tânăra Mary Jones a mers pe jos zeci de km până în orașul Bala, unde, după cum auzise, se putea cumpăra o Biblie. Însă, la magazinul de Biblii de acolo a aflat că nu se mai găsesc. Deznădejdea tinerei l-a impresionat atât de mult pe pastorul Thomas Charles, patronul magazinului, încât acesta s-a hotărât să-i găsească tinerei Mary Jones o Biblie. Era prin anul 1799. Pastorul scrie că tânăra s-a bucurat de această Biblie mai mult decât dacă ar fi primit o avere.

Impresionați de râvna pentru Biblie a credincioșilor, pastorii din Welsh, conștienți de marea lipsă de Biblii, au hotărât să caute remedii nu numai pentru Welsh, ci și pentru întreaga Anglie, și chiar pentru întreaga lume. Așa a luat ființă „Societatea pentru Răspândirea Bibliei în Marea Britanie și în Străinătate“, la 7 martie 1804, la Londra. La o sută de ani de existență, statisticile din anul 1904 arătau că fuseseră răspândite cca 181 de milioane de Biblii în Anglia și în străinătate. Dar tot atunci s-a constatat că era necesară și o activitate de traducere a Sfintei Scripturi în diferite limbi. Astfel, în anul 1912 a fost tradusă pentru prima dată Biblia în limba chineză.

După Al Doilea Război Mondial, a luat ființă în anul 1948 „Uniunea Societăților Biblice“ (U.B.S.), care a preluat principiile stabilite și practicate în cadrul Societății Biblice Britanice. U.B.S. nu este nici mai mult, nici mai puțin decât o organizație de deservire a societăților sale membre. Structura ei este mai puțin importantă decât structura, organizarea și funcționarea societăților biblice naționale, pentru care ea este o organizație de suport. U.B.S. nu este și nu poate deveni o „Suprasocietate Biblică“. Ea trebuie

doar să sprijine societățile biblice naționale să-și îndeplinească menirea lor, aceea de a pune Sfânta Scriptură la dispoziția tuturor oamenilor, în limba lor națională, fără note sau comentarii doctrinare și la prețuri accesibile. Ceea ce o societate biblică face separat în activitatea ei biblică națională este aproximativ 90% față de ceea ce face în comun în colaborarea cu UBS. Activitățile separate se referă la proiectele de traducere, tipărire și distribuire ale Sfintei Scripturi la scară națională.

În cadrul U.B.S., patru dintre societățile sale membre au funcții importante pe plan internațional: Societatea Biblică Americană și Societatea Biblică Britanică asigură servicii de biblioteconomie și arhivistică, la care se mai adaugă într-o anumită măsură și activități de tipărire și traducere; Societatea Biblică Franceză asigură producția de Biblii în limba franceză; iar Societatea Biblică Germană este responsabilă pentru producerea de ediții științifice. Toate societățile biblice naționale au autonomia lor pe plan național, dar ca membre ale UBS respectă principiile organizației lor mondiale, acționând în conformitate cu acestea fiecare ca parte a U.B.S.

Deci, scopul fiecărei societăți biblice este acela de a deservi toate Bisericile, după nevoile lor de Biblii, dar nu și sectele. Această deservire se referă la traducerea, publicarea și distribuirea Sfintei Scripturi după cerințele Bisericilor și după nevoile lor misionare. Astfel, o societate biblică nu este independentă în ceea ce privește misiunea sau planificarea activității sale biblice, ci ea deservește Bisericile și lucrează prin ele. Societatea biblică activează prin canale legale. U.B.S. nu a fost implicată în contrabanda cu Biblii în Europa de Răsărit, nu practică în nici un fel corupția, evită taxe inutile, dar nu se eschivează de la plata taxelor legale, căci modul său de lucru este numai cel legal. Ocupându-se cu tipărirea Bibliei, Societatea Biblică nu este însă o casă de publicații; nu tipărește, în afară de Biblie, literatură creștină și nu se ocupă cu afaceri. Scopul său principal este atins atunci când Biblia ajunge în mâinile oamenilor. Se urmărește, de asemenea, reducerea birocrăției în procesul de implementare a proiectelor.

Aceste principii sunt respectate în toate societățile biblice naționale mai vechi sau mai noi. După schimbarea din 1989, au fost înființate în răsăritul Europei 26 de societăți biblice noi în țări cu majoritate ortodoxă, inclusiv în țara noastră, în anul 1992. U.B.S. a fost preocupată de încadrarea activității biblice ortodoxe în ethosul ei. O serie de simpozioane, ca cel din septembrie 1997, de la Atena, din Cipru (1998), și de la Madrid (1999), au

fost organizate în acest scop între cele două părți aflate în dialog: U.B.S. și Bisericile Ortodoxe. La aceste simpozioane au fost relevate nuanțele în ceea ce privește înțelegerea Sfintei Scripturi, dar au fost scoase în evidență și multe puncte comune în ceea ce privește activitatea biblică de traducere, tipărire și răspândire a Sfintei Scripturi prin cooperarea dintre Bisericile Ortodoxe și societățile biblice naționale din țările lor. Îndeosebi, la întâlnirea de la Madrid s-au dezbătut probleme legate de textul de bază, tipurile de traduceri, limba traducerii, Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți, Biblia în Sfânta Liturghie, Septuaginta ca text de bază și problemele textului acesteia. Astfel, s-a evidențiat faptul că la popoarele slave versiunea veche a Sfintei Scripturi nu este înțeleasă, iar traducerea nouă este socotită un compromis. În ceea ce privește traducerea Bibliei, s-a precizat că textul de bază nu este același cu textele liturgice, dar că U.B.S. nu caută să impună Bisericii Ortodoxe un text de bază, ci acceptă propunerile acestora. De asemenea, U.B.S. nu impune nici un anumit ghid pentru traducători. S-a subliniat că traducerile trebuie să fie exegetice, în primul rând, iar nu în mod special, interconfesionale.

Societatea Biblică Interconfesională din România (S.B.I.R.) a luat ființă în anul 1992, dar colaborarea cu Societatea Biblică Britanică este mult anterioară acestei date. SBIR a luat ființă după ce au fost înființate societăți biblice naționale cu colaborarea Bisericilor Ortodoxe din Grecia, Cipru, Rusia, Ucraina, Bulgaria și Serbia. Dintre cele 71 de ediții ale Noului Testament apărute după 1648, când s-a tipărit Noul Testament de la Bălgrad (Alba-Iulia), la baza traducerii căruia a stat „Evanghelia cu învățături“ din anul 1561 a lui Coresi, 31 de ediții au fost tipărite cu ajutoare din partea Societății Biblice Britanice, dintre care enumerăm: ediția de la Iași, 1871, a lui Nifon Bălășescu; cea din 1874, tot de la Iași; cea de la București, din 1893; cea de la Viena, din 1905; cea de la București, din 1906.

În anul 1921, după unirea tuturor ținuturilor românești, a apărut la București traducerea Bibliei întregi a lui Dumitru Cornilescu, care avea să devină ediția de bază pentru limba română a Societății Biblice Britanice pentru Bisericile protestante din România. După ce a admirat activitatea biblică excepțională a Societății Biblice Britanice, arhimandritul Scriban avea grijă să atenționeze o preteasă ortodoxă care scrisese un articol în revista B.O.R., să nu mai citeze din ediția Cornilescu, ci să dea citatele biblice din versiunea ortodoxă. În prezent se fac eforturi pentru revizuirea

acestei traduceri, fiind vorba de o versiune orientată voit după principiile Reformei protestante în ceea ce privește locul Sfintei Scripturi în Biserică și atitudinea ei contrară față de Bisericile tradiționale, în primul rând față de Biserica Romano-Catolică, apoi și față de cea Ortodoxă.

După cum se știe, Reforma protestantă respingea versiunea greacă a Bibliei, numită Septuaginta, cu cărțile ei deuterocanonice, preferând-o pe cea masoretică, ebraică. Dar se știe, de asemenea, că Septuaginta este cel mai vechi text biblic pentru Vechiul Testament folosit atât în Noul Testament, cât și la Sfinții Părinți. O ediție a Bibliei după textul ebraic a fost scoasă de Vasile Radu și Gala Galaction în 1938. Astăzi se recunoaște valoarea Septuagintei, ca cel mai vechi manuscris al Vechiului Testament, deoarece Sinagora deține un astfel de manuscris ca cel mai vechi, cel din secolul al XI-lea după Hristos, știindu-se că la evrei toate textele biblice uzate erau arse pentru a nu putea fi profanate.

Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, prin activitatea neobosită a regretatului părinte Sabin Verzan, directorul Tipografiei Patriarhale, a legat relații strânse cu U.B.S., în baza cărora între 1968-1989 s-au tipărit aproape un milion de exemplare de scrieri biblice: Biblia, Noul Testament, Mica Biblie, Psaltirea, Evanghelia, Apostolul etc., dintre care 315 mii de Biblii complete, la care se adaugă ediția jubiliară a Bibliei de la București din anul 1988 pentru care toate materialele au fost oferite gratuit de U.B.S.

La înființarea Societății Biblice din România s-au avut în vedere următoarele obiective: traducerea românească a Sfintei Scripturi; difuzarea în țară și în străinătate a Sfintei Scripturi pe baza sprijinului reciproc în condiții stabilite de comun acord; dotarea Tipografiei Institutului Biblic cu tehnică modernă; participarea reprezentanților B.O.R. la reuniunile internaționale ale U.B.S. și ridicarea problemelor proprii în acest cadru; acordarea de materiale pentru tipărirea scrierilor biblice.

B.O.R. a aderat la S.B.I.R., deoarece U.B.S., prin statute și prin practica ei de fiecare zi, sprijină traduceri agreeate de Bisericile membre, dar în baza statutelor sale se opune, de asemenea, oricăror tipăriri care susțin poziții confesionale. Conform acestor statute, traducerea propusă trebuie să fie făcută după texte originale, nu după alte traduceri, așa cum a fost cazul cu Vulgata. Sunt preferate versiunile Itala și Peșito din sec. II-III, când traducătorilor nu li se puneau probleme cu caracter confesional. Între

acestea însă trebuie menționată, în primul rând ,Septuaginta.

Noua traducere a S.B.I.R. este gândită ca o traducere orientativă, care nu va înlocui traducerile Bisericilor membre. Necesitatea unei noi traduceri reiese din faptul că între Biblia ortodoxă sinodală și cea a lui Dumitru Cornilescu, tradusă după principiile Reformei protestante, există deosebiri importante care dau textului sacru un caracter confesional. Este greu să se aștepte cineva ca deosebirile dintre aceste versiuni să dispară dintr-o dată, prin traducerea lui Dumitru Cornilescu fiind vorba nu doar de o versiune românească a Bibliei, ci de o versiune în care se reflectă întreaga tradiție protestantă de înțelegere și interpretare sui-generis a Sfintei Scripturi și a locului ei în Biserică.

După concepția ortodoxă tradițională, Biserica este organul de traducere a Sfintei Scripturi pentru că ea, în consonanță cu Canonul 19 al Sinodului VI Ecumenic, nu vorbește de la sine, ci de la Duhul lui Dumnezeu. Exact același lucru îl menționează și „Enciclica patriarhilor răsăriteni“, din anul 1948. Tradiția Bisericii Ortodoxe se deosebește și de cea Romano-Catolică exprimată în formulele Sinodului Tridentin, în sensul că Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură ar fi doar părți separate prin care s-a transmis Revelația divină. Dimpotrivă, teologia ortodoxă exprimă acest raport nu ca „juxtapunere“, precum în concepția medievală, nici ca o „opozitie“, precum în concepția reformatorilor, ci ca întregire reciprocă, cu sublinierea că Tradiția a fost mai întâi și înainte de Biblie, dar Biblia este întru totul expresia acestei Tradiții anterioare și conformă cu ea, tot așa cum există și o Tradiție posteroară Scripturii, dar în conformitate cu Tradiția Apostolică și cu Biblia.

În acest sens, preotul profesor Nicolae Neaga spunea că deosebirile existente între marile confesiuni fac necesară studierea lor aprofundată, pentru a scoate la iveală convingerea că există principii superioare pe care nimeni nu le poate neglija. El subliniază că, în Biserica Ortodoxă, tradiția exegetică nu limitează libertatea critică, dar nici nu tinde să o impună Bisericii: critica biblică propune, Biserica dispune; critica este sfetnic, dar Biserica este for suprem și unic.

Prin părintele consilier Sabin Verzan, de la a cărui adormire în Domnul s-au scurs șapte ani, Tipografia Patriarhiei a continuat să păstreze, și după înființarea S.B.I.R. în anul 1992, legături cu U.B.S. și cu Societatea Biblică Germană pentru ajutoare în promovarea Sfintei Scripturi în rândul creștinilor ortodocși, tipărindu-se 200 de mii de Biblii, ediție sinodală, și 200 de mii

Noul Testament cu Psalmi. S-a achiziționat, de asemenea, o mașină offset în 2 culori. Toate aceste donații s-au făcut prin S.B.I.R., conform regulii generale a U.B.S. Dacă B.O.R. nu ar fi devenit membră, toate materialele oferite ar fi trebuit să aibă avizul favorabil din partea S.B.I.R., ceea ce s-ar fi putut obține cu mult mai greu, dacă delegații ortodocși nu ar fi fost membri în Consiliul de Conducere al S.B.I.R.

În declarația comună de cooperare în activitatea biblică, încheiată la 24 octombrie 1991 între U.B.S. și Biserica Ortodoxă Rusă, sub semnătura patriarhului Alexei al Moscovei și al întregii Rusii, sunt stipulate aceleași principii de identitate ortodoxă și colaborare interconfesională. Ca rezultat al acestei cooperări, Biserica Ortodoxă Rusă susține aprovizionarea cu Bibliei a credincioșilor Bisericilor membre ale Societății Biblice Ruse. În declarație se aduc mulțumiri lui Dumnezeu pentru noile oportunități de activitate biblică în Rusia și în țările învecinate.

Cuvântul lui Dumnezeu ajunge la credincioși prin scrierile sacre pe care Bisericile le numesc Sfinte Scripturi, o carte care a apărut în timpul și în cadrul unor culturi diferite de ale noastre, dar care trebuie citită și practică în viața Bisericilor, în activitatea comunităților creștine și în viața fiecărui credincios în parte. De aici se înțelege nevoia atât de mare de a avea Sfânta Scriptură. Însă, interpretarea cuvântului scris al lui Dumnezeu este misiunea Bisericii și se realizează în contextul Sfintei Tradiții. Procurarea Sfintei Scripturi în ediții adecvate și la calitate corespunzătoare constituie activitatea principală a U.B.S., care colaborează cu Bisericile în regim de parteneriat și în context interconfesional, deservind pe credincioșii tuturor confesiunilor. Dar procurarea Sfintei Scripturi și interpretarea ei constituie aspecte integrale ale activității biblice, una neputând fi separată de cealaltă. U.B.S. sprijină activitatea Bisericii Ortodoxe Ruse, care este deschisă și pentru nevoile altor confesiuni. Biserica Ortodoxă Rusă sprijină U.B.S. în eforturile ei de a face Sfânta Scriptură disponibilă pentru fiecare în ediții apropiate și la prețuri accesibile. Pentru extinderea cooperării cu U.B.S., Biserica Ortodoxă Rusă consideră necesară adoptarea, în viitorul apropiat, a unui program comun de cooperare.